

Restaurering av vassdrag og våtmarker i Rogaland - vår modell fra ide til gjennomføring

Presentasjon for nasjonalt restaureringsseminar for vassdrag og våtmark, Sandnes 22.okt. 2024

Anneli Vatshaug Jenssen, Rogaland fylkeskommune

Innhold

- Kort om organisering, utfordringer, ressurser og finansiering
- «Rogalandsmodellen»
- Overordnede prosjekter
  - Frivillige tiltak i landbruket
  - Aksjon kantvegetasjon
  - Sjørretprosjektet
  - Fleksiterskelprosjektet

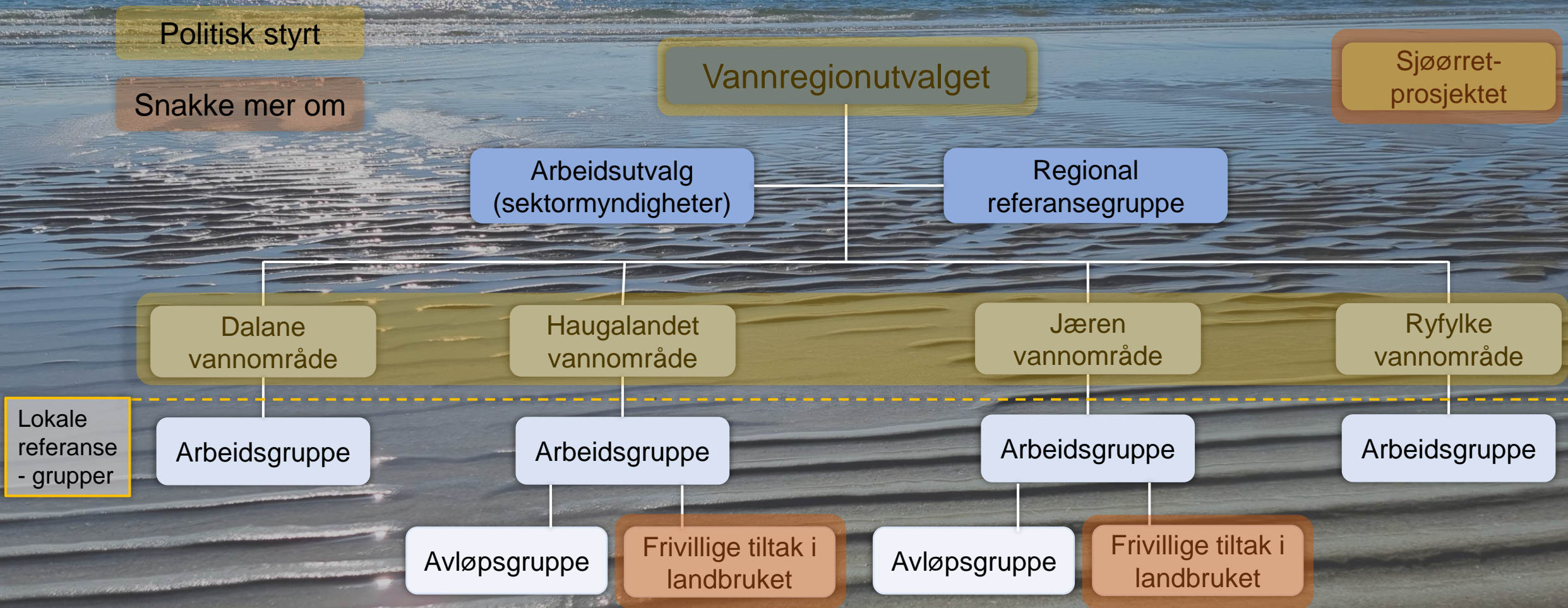

Rogaland vannregion

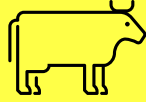

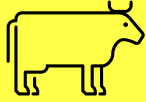

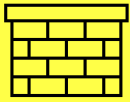

Vann fra fjell til fjord

Organisering i vannforvaltningsarbeidet

Hovedutfordringer i vannområdene

	1	2	3	4	5
Jæren	Jordbruk 	Avløpsvann 	Urban utvikling 	Langtransportert forurensning 	Vannkraft
Dalane	Langtransportert forurensning 	Vannkraft 	Industri 	Jordbruk 	Avløpsvann
Ryfylke	Vannkraft 	Langtransportert forurensning 	Jordbruk 	Fiskeri og akvakultur 	Flomvern
Haugaland	Jordbruk 	Avløpsvann 	Urban utvikling 	Langtransportert forurensning 	Industri
Rogaland	Langtransportert forurensning 	Jordbruk 	Vannkraft 	Avløpsvann 	Urban utvikling

Rogaland vannregion

Vann fra fjell til fjord

Rød = Påvirkninger i mer enn 10 % av vannforekomstene (basert på antall registreringer)

Orange = Påvirkninger i mellom 5 % og 10 % av vannforekomstene

Gul = Påvirkninger i mindre enn 5 % av vannforekomstene

Administrative ressurser

Rogaland fylkeskommune (VRM)

- En koordinator 100% (Anneli Vatshaug Jenssen)
- En delstilling, fysiske tiltak i vassdrag m.m. (Annika Lie)
- En midlertidig prosjektstilling Hålandsvatnet (Annika Lie)

Vannområdene

- En koordinator 100 % i hvert vannområde (én 60-70%), faste stillinger i fire vertskommuner (Haugesund, Suldal, Klepp og Eigersund)

Frivillige tiltak i landbruket

- To deltid (60 %) i faste stillinger i Jæren vannområde
- *En (100 %) i prosjektstilling i Haugaland vannområde – ut 2024*

SuperVann(miljø)

Finansering

Vannområdekoordinatorer

- Lønn + 50 000 kr/år i driftsmidler
- Spleiselag mellom kommunene (25 % av lønnskost), Miljødirektoratet og Fylkeskommunen (4 x 100 000 kr/år)
- Avtaler inngått for planperioden

Frivillige tiltak i landbruket

- Spleiselag mellom kommunene, med bidrag fra statsforvalter og fylkeskommune (60-70 000 kr/år)

Vannhjelpetiltak

- Tilskuddspost over fylkeskommunens budsjett – 2,1 mill/år
  - prioriterer i vannforvaltningsspareren
- Miljødirektoratet og NVE
- SMIL/RMP

Foto: Vannområdekoordinatorene, Fylkeskommunen, Statsforvalteren og Frivillige tiltak i landbruket på årlig sosialt arbeidsseminar for vannforvaltningen i Rogaland, Haugaland 2022

«Rogalands- modellen»

1. Samarbeid og organisering
2. Etablering av grupper med engasjerte frivillige og ressurspersoner
3. Kartlegging og prioritering av tiltak (profesjonelle og frivillige)
4. Søknad og finansiering
5. Gjennomføring av tiltak
6. Dokumenter og rapporter, deling av kunnskap og formidling
7. Utviding av «prosjekteiere»

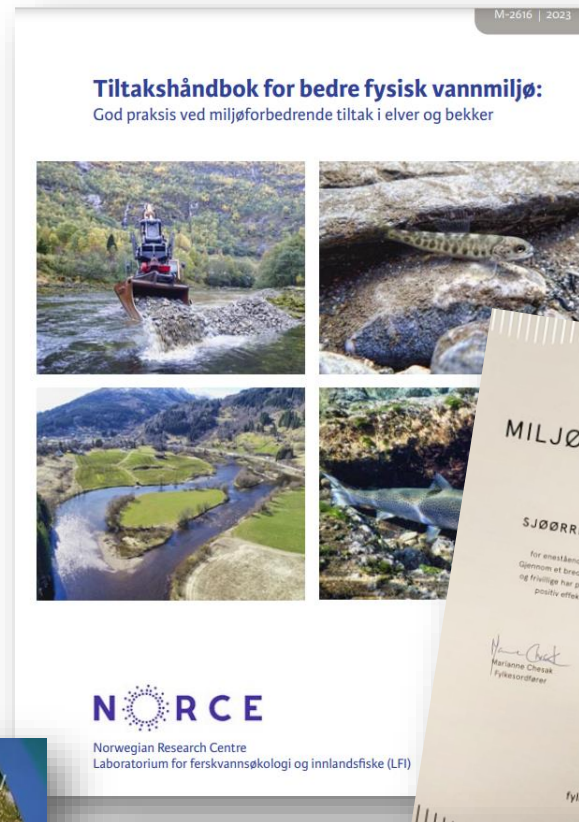
Nøkkelfaktorer

- Ildsjeler
- Lokalkunnskap og fagmiljø sammen, gi rom for lokalt engasjement og dialog
- Nok utstyr, også i forhold til dugnadsinnsats
- **SAMARBEID** - alle sektorer må bidra
- Tiltak må forankres i planverk (og budsjett)
- Viktig å få fram verdien: Prosjektet handler ikke bare om fisk. **Vinn-vinn** for vannforvaltningen

Formidling

- Dele erfaringer/læring
- «Selge» budskapet om viktigheten av god miljøtilstand

Inkludering av elever

- Opplæring av fremtidige generasjoner
- «*Gratis arbeidskraft*»
- Smittsom spredning av budskapet

Rogaland vannregion

Vann fra fjell til fjord

Overordnede prosjekter
på tvers av vannområdene
som bidrar til restaurering

Frivillige tiltak i landbruket

- I vannområdene med mest landbrukspåvirkning
- Etablert i 2004 (Jæren) og 2019 (Haugaland)
- Arbeider deriblant med:
  - Skape tillit og dialog med bøndene
→ samarbeid med forvaltningen
  - Informasjon og kunnskapsformidling
  - Bidra til redusert avrenning, søknader (miljøtiltak), miljøavtaler
  - Bistå i enkelte restaureringsprosjekt i området
  - Planting av kantvegetasjon

Rogaland vannregion

Vann fra fjell til fjord

Aksjon kantvegetasjon

- Bakgrunn:
  - Mange bekker med kun gress som kantvegetasjon
  - [Finsk studie \(2021\)](#) viser at øko. tilstand for bekker kan gå opp nesten en hel klasse ved å få på plass god kantvegetasjon
- Startet i 2022 og ledet av Frivillige tiltak i landbruket Jæren
- Finansiert: Vannmiljøtilskudd fra Rogaland fylkeskommune + Miljødirektoratet
- Kjøper inn stedegnete trær (svartor, rogn, ask, hassel, selje, bjørk, etc.). Pris: 35 - 75 kr
- Plantet over 2000 trær
- Informasjon svært viktig
- Bonde bestemmer type, antall og lokasjon
- Smittsom effekt!

Planting ved Sørbøbekken 2024. Video: Tom Robertson

Sjørretprosjektet

- Bakgrunn: sjørreten sliter + vannforvaltningsplanen
- Basert på Agder. Startet i Rogaland i 2018
- Ledet av VOK og NJFF
- Finansierte av tilgjengelige tilskuddsordninger
- Utført tiltak i over 120 bekker
- Omhandler deriblant:
  - Grovkartlegging (dugnadsbasert)
  - Fagkartlegging
  - Plukke søppel
  - Gjenåpne bekker
  - Fjerne vandringshinder
  - Gjenslynge
  - Fjerner unaturlig tilførte fínsediment
  - Utlegg av stein og gytegrus

Plastrydding

Hestabekken - 3 økter rydding
2 km lang, renner ut på Solastranda

Foto: Knut Ståle Eriksen, NJFF

Sola Kommune, Sjørretprosjektet, Naturvernforbundet

Bilder: Knut Ståle Eriksen, NJFF

Fleksiterskelprosjektet

- Startet i 2022 og ledet av sjørretprosjektet
- Finansiert av fylkeskommunalt vannmiljøtilskudd
- *Kan være en løsning der kulvert er et vandringshinder*
- Endrer «vannsklie» til fisketrapp
- Legger seg ned ved høy vannføring/gjenstander (stein/tre e.l.) → kapasiteten i kulverten blir lite påvirket
- Kun en nødtiltak - Naturlig elvebunn beste løsning!

Bilder: Jarle Lunde

“Flaskehalsler”

Flere, men enkelte peker seg ut:

- Det er for lite midler i forhold til behov
- Blir det fremdeles ødelagt mer enn hva som blir restaurert?
- Vi har en “elefant i rommet” - i sjøen

Det viktigste
er å bevare

Bekk på Rennesøy, Maya Runde Stølen

Elvemusling, Lerangsåna, Jarle Lunde

Foto: Jarle Lunde/Ryflike vassområde

Fossefall, Møllebekken Stavanger, Arne Løland

Rogaland vannregion

Vann fra fjell til fjord

Takk for meg!

Epost anneli.vatshaug.jenssen@rogfk.no

Rogaland fylkeskommune, avd: **plan-, miljø- og samfunn**

Telefon **481 15 652**